

1) **Mis lahingut** on kujutatud sellel gobeläänil?

2) See kreeka kujur on pärit Sikyonist, ta saledad, liikuvana mõeldud kujud on antiikkunstis esimesed, mis on mõeldud igast küljest vaadeldavaks; tuntuim teos "Apoxyomenos" kujutab atleeti, kes puhastab end kaabitsaga (rooma koopia sellest kujust on säilinud ja asub Vatikanis Pio-Clementino muuseumis). Ka ta teosest "Jalgu puhkav Hermes" on säilinud rooma koopia, mis asub Napoli Rahvusmuuseumis. Küsitav oli Aleksander Suure õuekunstnikuks, tegi suurejoonelisi kompositsioone Aleksandri võitude ülistuseks (hävinud), ka tema portreid. **Kellest on jutt?**

3) Neid metallehteid kanti 15.-20.-nda sajandini väga meelsasti, kaitsesid kandjat nii ärasõnumise kui kurja silma eest, samuti peletasid usse eemale. Ehte nimi on jäädvustunud nii Eesti muusikasse kui kirjandusse ja paljussegi muusse. Kujutasid nad endast seest tühje kaunistatud hõbemunakesi, mida lükiti paela või keti otsa. **Kuidas neid ehteid nimetatakse?**

4) Täna 70 aastat tagasi, 17. septembril 1944 algas Suur-Emajõe forsseerimisega Punaarmee Tallinna operatsioon, seda jõeületust kujutatakse ka ühes 1968. a valminud **eesti mängufilmis, nimetage see.**

5) See kalendrikuu on leedu keeles rugsėjis, valgevene keeles vrasen (врасень), ukraina keeles vresen (вресень), poola keeles wrzesień, tšehhi keeles září ja bretooni keeles Gwengolo. **Mis kuu?**

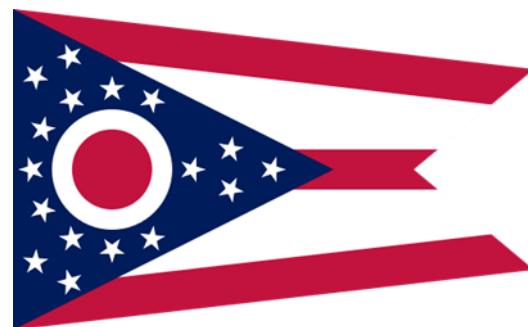
6) **Mis väin** on Itaalia ja Albaania vahel?

7) Selle komisjoni peamiseks eesmärgiks on kaitsta Läänemere merekeskkonda kõigi reostusallikate eest ja taastada ning kaitsta selle ökoloogilist tasakaalu. Komisjoni töös osaleb 9 Läänemereäärset riiki. **Kuidas seda komisjoni nimetatakse?**

8) 1930. aastatel tekkisid Eesti sõjaväelasel Nikolai Trankmannil (1898 - 1990) suured võlad, seetõttu müüs ta NSV Liidule Narva kaitseehitiste plaanid. Nende plaanide müümise tõttu sai ta 1938. a 20 aastat sunnitööd riigireetmise eest, juunipöörde järel 1940. a aga vabanes vanglast, hiljem osales II maailmasõjas Nõukogude poolel. **Millega tegeledes Trankmannil need võlad tekkisid?**

9) Eesti Riigikogu valimise seaduse §62 (5) sätestab, et kompensatsioonimandaadid jaotatakse modifitseeritud ..... jagajate meetodil jagajate jadadega 1, 20,9, 30,9, 40,9 jne. Seejuures jäetakse iga erakonna võrdlusarvude arvutamisel vahele nii mitu jada esimest elementi, kui mitu mandaati sai erakond valimisringkondades. Kui vähemalt kahe erakonna võrdlusarvud on võrdsed, saab mandaadi erakond, kelle kandidaadid on varem registreeritud. Punktiiri asemele on seal kirjutatud ühe Belgia matemaatiku nimi, kes lõi valimistulemuste selgitamise meetodi suurima keskmise põhimõttel. **Kelle meetodit Eesti Riigikogu valimistel kasutatakse?**

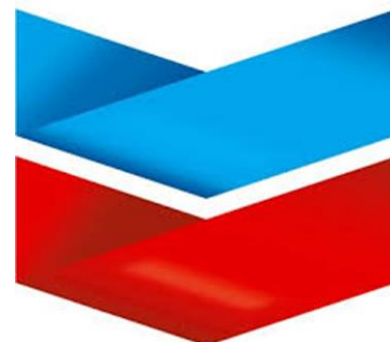
10) Sellest „hobukastani osariigist“ on USA presidentideks valitud Ulysses S. Grant, Rutheford Hayes, James Garfield, William McKinley, Howard Taft ja tänaseni sealt viimaseks jäänud Warren Harding. Osariik on pindalalt teiste seas küll alles 34-s, kuid rahvaarvult kõrgel 7 kohal. **Mis osariik?**

11) See 1958. a sündinud **eesti füüsik** sai keskhariduse Narva eestikeelses koolis, füüsikaõpingud ja aspirantuuri tahkisefüüsikas läbis Tartu Ülikoolis, on olnud seal ka rakendusfüüsika dotsent, praegu TÜ Füüsika Instituudi füüsikahariduse osakonna juhataja. 1990 - 1991 oli Saksamaal Aachenis tegutsevas tehnikaülikoolis külalisteadur. Ta on ühes telesaates öelnud, et usub jumalat. **Kes?**

12) Halitoos on kogu maailmas laialt levinud haigus (enam kui 80 miljonil inimesel) ning esineb elu jooksul igal teisel inimesel. Haigus võib märkamata jääda küll selle põdejale, kuid kindlasti mitte tema vestluskaaslasele. **Kuidas seda haigust teisisõnu nimetatakse?**

13) **Millise** ühe maailma suurima **energiaettevõtte** logo näete pildil? Peakorter asub San Ramonis Californias.

14) **Mis riigi** esimene kosmoseaparaat on Maa tehiskaaslane Asterix ? See saadeti orbiidile Alžeerias asunud Hammaguir'i kosmodroomilt 26. novembril 1965.

15) Tuntud arhitekt Norman Foster on seda, praegu lennuliikluseks juba suletud lennujaama nimetanud kõigi lennujaamade emaks ja mitte ainult sellepärast, et see on üks vanimaid maailmas vaid, et selle loojad mõtlesid välja paljud lahendused, mis hilisemalt kuuluvad kõikides lennujaamades „kohustuslike“ hulka. Lennujaama peahoone on kunagi kuulunud maailma 20 suurima ehitise hulka. **Mis lennujaamaga on tegu?**

16) Innsbruckis võitis üks NSVL-i naisuusataja kuldmedali kõigil olümpiakavas olnud naiste distantsidel ka 3 x 5 km teatesõidus. Tegelikult oli ta aga hermafrodiit, kes naiste eest kirkamad medalid noppis. "Me teadsime juba enne olümpiat, et ..... ajab iga päev habet ja naistega duši all ei käi", olevat väitnud koondisekaaslane Alevtina Koltšina. Pärast Oslo 1966 aasta MM-i teda enam võistlemas ei nähtud. Oletatakse, et ta kartis Grenoble'is esmakordselt tehtavat sugupoolekontrolli. **Kes oli see sportlane ?**

17) Üldkokkuvõttes võib öelda, et viimane kergejõustiku EM lõppes Eestile siiski positiivselt, sest medalitabelis riikide arvestuses jagas Eesti kohta koos Kreeka, Serbia ja Slovakkia. Tahapoole õnnestus jätta näiteks Norra, Belgia, Portugal ja Türgi. **Mitmenda koha Eesti sportlased riikide arvestuses võidetud medalite järgi saavutasid?**

18) See riik on esimene, kelle meeste jalgpallikoondisel õnnestus MM-valikturniiril Brasiiliat võita, toimus see 1993. a koduväljakul, võidutulemus oli 2:0. Kuubalt lahkumise ja Kongo DV-s tegutsemise järel võitles seal Ernesto Che Guevara, langes sealse eriüksuse kätte vangi ja mõne päeva pärast hukati. Riik kaotas väljapääsu merele 19. sajandi viimasel veerandil. **Mis riik?**

19) Pildil on jalgpallur, kes on ühe oma teoga jätnud kustumatu jälje võitluses jalgpallis leviva rassismi vastu. **Kes?**

20) Kuuldav aaria on esimesest itaaliakeelsest ooperist, mis Londonis lavale jõudis. Tasso eepilise poeemi „Vabastatud Jeruusalemm“ ainetel valminud ooper esietendus 1711. aasta alguses Haymarketil asuvas Queen's Theatre'is ja seda saatis suur menu. Sellest sai helilooja üks enamesitatud oopereid tema eluajal. **Helilooja ja ooper?**

21) **Missuguses Eesti kõrgustikus** on ka Kõrgemägi, Tsiatrahvimägi, Tõikamägi, Apteekrimägi ja Tedremägi? Kaitseministeerium rajas Tõikamäele kolmemõõtmelise keskmää-õhuseireradariga radarjaama.

22) See koeratõug tähistab tänavu oma 60. sünniaastat. Uue jahiseaduse järgi võib temaga jahti pidada lisaks jänesele ja rebasele ka metsseale, põdrale ja hirvele. **Mis tõug?**

23) See saksa botaanik oli 1811–1836 Tartu Ülikooli loodusteaduste professor ja botaanikaia juhataja. Ta luges Tartu ülikoolis botaanikat, selle terminoloogiat ja ajalugu, taimesüsteematikat, ajuti ka zooloogiat ja mineraloogiat. Ta kujundas välja Tartu Ülikooli botaanikaia, täiendas selle kollektsioone ja rajas esimese kasvuhoone. Tema järgi on nimetatud üks taimeperekond ja 28 taimeliiki, muuhulgas ka Tartu Ülikooli botaanikaia embleemil olev kullerkupp. **Kes?**

24) Selle vormid on karrid, pugemid, kurisud ja häilud. **Millest jutt?**

25) See taim on iidsetest aegadest tuntud toonik, mis suurendab füüsilist ja vaimset töövõimet. Oma tugeva toime poolest on teda võrreldud nii kuldjuure kui ka ženšenniga. On puituvate vartega ronitaim, mis kuulub magnoolialiste perekonda. Looduslikult kasvab Kaug-Idas Sahhalini poolsaarel, Jaapanis, Kuriilidel, Põhja- ja osaliselt Kesk-Hiinas, Koreas. Euroopasse jõudis ta alles 1850. aastate lõpul. Vabas looduses ronib ta mööda puid ja põõsaid ning kasvab ligi 10 meetri pikkuseks. Dekoratiivtaimena võib kasvatada seintel ja aedadel. Tema lehestik on roheline, mis sügisel muutub kollakamaks. Õied on kreemjad ja väikesed, nõrgalt aromaatsed ning eriti lehestikust välja ei paista. Septembris valmivad marjad sarnanevad sõstra marjadele, kobaras on 10-20 marja, mis on väga erilise maitsega. Hiinakeelne nimi Wu Wei Zi tähendab viie-maitselist vilja. Viljalihal on ühtaegu magus ja hapu, seemnetel aga mõru, kibe ja kergelt soolane maitse. **Mis taim?**

26) Isegi veel praegu ootavad kautsjoni vastu vanglast vabastatud Eesti piraadikütid Indias asuva Tamil Nadu osariigi pealinnas Chennais kohut. Linnastus elab ligi 7 milj. elanikku ja ta on üks India suuremaid. Eesti mälumänguealine keskeas mees tunneb linna paremini hoopis teise nime järgi. **Mis nime?**

27) 1942. a novembris okupeerisid Saksa ja Itaalia väed seni Vichy valitsusele allunud Lõuna-Prantsusmaa, seda tehti vastukaaluks 8. novembril 1942 alanud liitlasvägede maabumisele Prantsuse Marokos ja Alžeerias ja neis maades asunud Prantsuse vägede alistumisele liitlastele. Lõuna-Prantsusmaa hõivamise koodnimetuseks oli operatsioon "...", **vastuseks pange kirja õige mehenimi**, sama eesnimi esineb ka eesti kirjandusloos. Kõnealust ettevõtmist hakati kavandama juba detsembris 1940, selle esialgne koodnimetus oli operatsioon "Attila".

28) **Mis aasta?** (+/- 1 a 1 p)?

- Narva sai üle pika aja endale eestlasest linnapea, kelleks oli Raivo Murd,
- algas jäägriis;
- ÜRO kuulutas selle rahvusvaheliseks põlisrahvaste aastaks;
- New Yorgis Maailma Kaubanduskeskuses toimus terroriakt;
- Makedoonia võeti ÜRO liikmeks ametliku nimetusega Endine Jugoslaavia Vabariik Makedoonia;
- Eritrea sai iseseisvaks riigiks;
- Venemaa tuli meeste jäähoki maailmameistriks, Saksamaal Münchenis alistati finaalmängus Rootsi 3:1;
- Saksamaa tuli kodus meeste korvpalli Euroopa meistriks, võites finaalmängus Venemaad, Eesti sai 6. koha.

29) Spioonimängud on meil hetkel väga kuum teema, nii et sellega seoses võiks isegi küsida, kas teate **millise Eesti jõe kaldal** paikneb Salakuulaja kivi?

30) See Viini kunstnik ja arhitekt (1928-2000), jättis endast maha värvikireva loomingu. Ta pööras arhitektuuristandardid pea peale: puud kasvavad aknast välja, et need saaksid õhku ja vett puhastada, ta väetas katuseid, et need oleksid rohelised ja seal saaks jalutada, ta tegi sirged jooned kõveraks ja mängis värvidega nagu laps. Joonlaua kasutamist arhitektuuris pidas ta lausa kriminaalseks. **Kelle stiilinäidet näete fotol?**

31) Nende eesmärgiks oli tutvustada ja propageerida Venemaal vene realistlikku kunsti. Selleks organiseeriti ühingu liikmete tööd rändnäitus, mida eksponeeriti suuremates linnades. Need vene realistlikud maalijad ja skulptorid olid akademismi vastased ja viljelesid kriitilist realismi (Issaak Levitan, Ilja Repin, Vassili Surikov, Ivan Šiškin ja teised). **Kuidas seda kunstnike liikumist nimetati?**

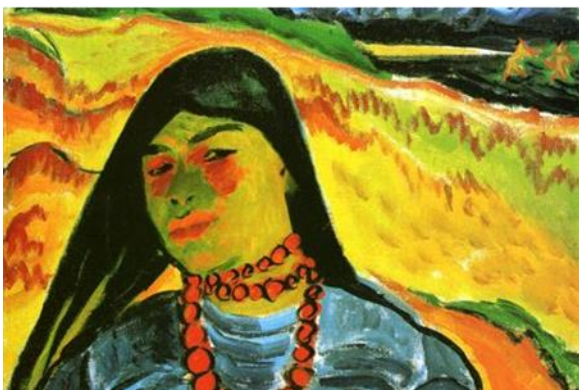
32) **Kes?** Vikipeedias on tema ametiks märgitud „internetiisiksus“. Ta on 24-aastane rootsi noormees, kes lõi oma Youtube'i kanali 5 aastat tagasi ning on postitanud meediaportaali üles oma let's play videosid. Tema kanal on üks kiireimini kasvava vaatajaskonnaga YouTube's. 2014. aasta augusti seisuga oli tal üle 29 miljoni tellija - suurim tellijate arv, mis ühelgi kanalil YouTube'is.

33) 28. oktoobril on apostlite ..... ja Juuda Taddeuse mälestuspäev, neist esimese järgi on see rahvakalendri päev meil saanud ka oma nime. Lõuna-Tartumaal, Viljandimaal ja Võrumaal märkis see päev jäätumise algust ning talveteede ootust. Eestis on neile apostlitele pühendatud just see pildil nähtav kirik. **Mis päevaga on tegu?** Kirik asub samanimelises alevikus. →

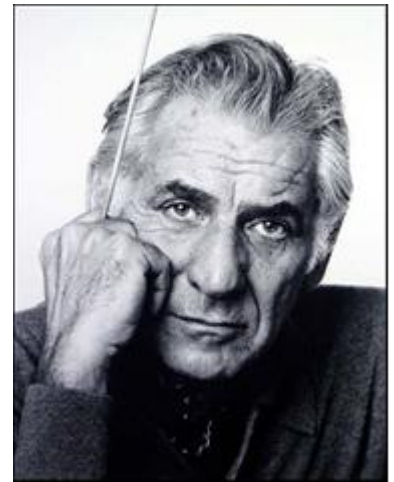

34) Selles linnas on sündinud kirjanik Lilli Promet, psühholoog ja mälu-uurija Endel Tulving ning sõjaväelane ja riigiametnik Johannes Kert. Seal on keskkooli lõpetanud jurist ja õigusajaloolane Peeter Järveld. Linnas voolab väike Patškovka jõgi. 1939. a mais laastas linna suur tulekahju. **Mis linn?**

35) Küsitav kunstnik kuulus kunstirühmitusse Die Brücke. Natside võimule tulles, sattus tema kunst aga põlu alla ja üle 300 tema maali kõrvaldati muuseumidest. Kunstniku tööd olid väljas ka 1937. aastal toimunud "Degenerereerunud kunsti" näitusel. **Kes?**

36) Küsitav oli üks esimesi Ameerika Ühendriikides sündinud (s.1918) ja haritud dirigente, kes saavutas ülemaailmse tunnustuse. The New York Times on teda nimetanud „üheks kõige andekamaks ja edukamaks muusikuks Ameerika ajaloos“. Esines tihti televisioonis ja oli ka oskuslik pianist, juhatahes klaverikontserte ise klaverit mängides. Viljaka heliloojana kirjutas ta sümfooniaid, balletimuusikat, oopereid, kammermuusikat, klaveripalu, muid orkestri- ja kooriteoseid. **Kes?**

37) See on üks röömsamaid pühasid juudi kalendris ja selle pidamisele pani aluse üks sündmus juutide ajaloos. Ühes Modini külas elas preester nimega Matitjahu, kes keeldus Süüria kuninga Antiokos IV Epifanese korraldustele allumast ja kummardas üksnes israeli Jumalat. Koos oma suguvõsaga korraldas ta ülestõusu võõra kultuuri ja Seleukiidide vastu. Võitlus oli algul äärmiselt ebavõrdne ja kestis 24. aastat. Otsustav lahing toimus Bet-Horoni asula lähedal. Juudid võitsid ja tee Jeruusalemma oli vaba. Nad asusid koheselt Jeruusalemma templit puhastama kõikidest ebajumala kujudest, et oleks võimalik Jumala teenistusi pidada. Tempel tuli uuesti pühitseda ja selleks oli tarvis pühitsetud õli. Leiti vaid üks kannuke. Uue õli pühitsemine oleks võtnud kaheksa päeva aega, kuid juudid ei saanud enam oodata. Süüdati see vähene õli ja sündis ime - see põles täpselt kaheksa päeva, ehk uue õli valmimiseni ja pühitsemiseni. Seda püha peetakse enamasti ajal, kus enamus maailma tähistab jõule, detsembris. **Mis pühaga on tegu?**

38) Viimasel ajal on Ukraina kriisi puhul meenutatud seda, et üks maailmakuulus põnevuskirjanik ennustas oma viimases (Mark Greaney-ga kahasse kirjutatud teoses) Krimmi annekteerimist üsna detailselt ette. Eestlaste jaoks andis raamatule lisaväärtust see, et kohe alguses kirjeldati teoses NATO ja Venemaa lahingut Põlva all, mille võitsid õnneks NATO väed. Raamat on ka eesti keeles ja poodides kenasti kättesaadav. **Nimetage raamatu pealkiri ja kirjanik!**

39) See taani mööblidisainer (1926-1998) oli tuntud oma volava ja futuristliku stiili poolest kuuekümnendatel, tutvustades täiesti uut lähenemist sisustusele ja mööblile. Üks tema lemmikuid materjale oli vormitav plastik, ning just tema hakkas esimesena tootma ühes tükis plastikust valatud toole. Mugavus ja vastupidavus olid tema jaoks olulise tähtsusega ning selle tõestusena on sündinud maailmakuulus omanimeline tool. Tooli mõõdud: kõrgus 81.5 cm, laius 48 cm, sügavus 60 cm. **Disaineri/tooli nimi?**

40) **Mis ansambel?**

1. Hastingsi lahing
2. Lysippos (ka Lüsippos)
3. krõll
4. "Inimesed sõdurisinelis"
5. September
6. Otranto väin
7. HELCOM e. Helsingi komisjon
8. kaardimäng
9. Victor D'Hondt
10. Ohio
11. Kalev Tarkpea
12. suulehk ehk krooniline halb hingeõhk
13. CHEVRON
14. Prantsusmaa
15. Tempelhof (Flughafen Berlin-Tempelhof)
16. Klavdia Bojarskihh
17. 17
18. Boliivia
19. Dani Alves (Daniel Alves da Silva)
20. Georg Friedrich Händel „Rinaldo“
21. Otepää kõrgustik
22. Eesti hagijas
23. Carl Christian Friedrich von Ledebour
24. karst
25. Hiina sidrunväändik (Schisandra chinensis (Turcz.))
26. Madras
27. operatsioon "Anton"
28. 1993
29. Ahja jõgi (Taevaskojas)
30. Friedensreich Hundertwasser (Friedrich Stowasser)
31. Peredvižnikud (vene keeles передвижники) (Rändnäituste Ühingu liikmed)
32. PewDiePie kodanikunimega Felix Arvid Ulf Kjellberg
33. Simunapäev
34. Petseri (vn Petšorõ (Печоры))
35. Max Hermann Pechstein
36. Leonard Bernstein
37. Hannuka e. templipühitsemise püha
38. Tom Clancy „Käsuõigus“ (ingl.keeles „Command Authority“)
39. Dane Verner Panton
40. Curly Strings